

KARTA KURSU
(realizowanego w module specjalności)

Pedagogika, Resocjalizacja z Penitencjarystyką (II st., st. stacjonarne, semestr II)
do programu rozpoczynającego się w roku akademickim 2025/2026

Nazwa	Współczesne problemy patologii społecznej
Nazwa w j. ang.	Contemporary problems of social pathology

Koordynator	Dr Barbara Cygan	Zespół dydaktyczny
		Dr Barbara Cygan
Punktacja ECTS*	2	

Opis kursu (cele kształcenia)

Kurs ma na celu kompleksowe wprowadzenie studentów w problematykę patologii społecznej poprzez zapoznanie ich z podstawowymi pojęciami, teoriami oraz ujęciami definicyjnymi tego obszaru. Zakłada analizę istoty, genezy i charakterystyki wybranych zjawisk patologii społecznej, ze szczególnym uwzględnieniem czynników społecznych, kulturowych, ekonomicznych i psychologicznych warunkujących ich powstawanie, utrwalanie oraz eskalację. W toku zajęć studenci zdobędą wiedzę na temat mechanizmów funkcjonowania jednostek i grup dotkniętych zjawiskami patologii społecznej oraz konsekwencji tych zjawisk dla jednostki, rodziny i społeczeństwa. Przedmiot ukierunkowany jest również na kształtowanie umiejętności rozpoznawania, opisu i diagnozowania problemów z zakresu patologii społecznej z wykorzystaniem podstawowych narzędzi diagnostycznych i analitycznych.

Efekty uczenia się

	Efekt uczenia się dla kursu	Odniesienie do efektów dla specjalności (określonych w karcie programu studiów dla modułu specjalnościowego)
Wiedza	W01 Student posiada teoretyczne i praktyczne podstawy wiedzy z zakresu współczesnych problemów patologii społecznej oraz świadomość jej pogłębiania na drodze ustawicznego kształcenia i projektowania własnego rozwoju	W01
	W02 Student posiada pogłębioną wiedzę na temat rozpoznawania - diagnozowania zjawisk patologii społecznej oraz podejmowania wobec nich działań terapeutycznych i readaptacyjnych	W05
	W03 Student posiada pogłębioną wiedzę na temat działań profilaktycznych i interwencyjnych wobec zjawisk patologii społecznej	W06

	Efekt uczenia się dla kursu	Odniesienie do efektów dla specjalności (określonych w karcie programu studiów dla modułu specjalność)
Umiejętności	U01 Student posiada umiejętność wykorzystywania wiedzy interdyscyplinarnej dla przeprowadzenia diagnozy indywidualnej i środowiskowej w zakresie problemów patologii społecznej	U04
	U02 Student posiada pogłębione umiejętności analizowania i projektowania działań profilaktycznych w różnych środowiskach wychowawczych typu otwartego i zamkniętego gdzie przebywają jednostki zagrożone bądź dotknięte problemami patologii społecznej	U06

	Efekt uczenia się dla kursu	Odniesienie do efektów dla specjalności (określonych w karcie programu studiów dla modułu specjalnościowego)
Kompetencje społeczne	K01 Student prezentuje postawę otwartości na problemy i potrzeby człowieka zagrożonego i dotkniętego zjawiskami patologii społecznej oraz gotowość do podejmowania różnorodnych form pomocy względem takich osób.	K01

Organizacja										
Forma zajęć	Wykład (W)	Ćwiczenia w grupach								
		A	K	L	S	P	E			
Liczba godzin										
30	15	15							X	

Opis metod prowadzenia zajęć

Metody prowadzenia wykładów:

- wykład informacyjny i problemowy,
- wykład konwersatoryjny z elementami dyskusji,
- prezentacja multimedialna,
- analiza wybranych koncepcji teoretycznych i wyników badań empirycznych,
- analiza aktów prawnych i dokumentów strategicznych dotyczących patologii społecznej,
- analiza materiałów audiowizualnych (filmy edukacyjne, reportaże, kampanie społeczne),
- pytania problemowe inicjujące refleksję i krytyczne myślenie studentów.

Metody prowadzenia ćwiczeń:

- analiza studiów przypadków (case study),
- metoda problemowa,

- dyskusja dydaktyczna (moderowana),
- praca w grupach zadaniowych,
- burza mózgów,
- metoda projektów (opracowywanie programów profilaktycznych i interwencyjnych),
- elementy symulacji i odgrywania ról (np. sytuacje interwencyjne, praca zespołu interdyscyplinarnego),
- analiza materiałów źródłowych i dokumentacji (np. opinii, diagnoz, raportów),
- samodzielna i zespołowa praca studentów pod kierunkiem prowadzącego.

Formy sprawdzania efektów uczenia się

	E – learning	Gry dydaktyczne	Ćwiczenia w szkole	Zajęcia terenowe	Praca laboratoryjna	Projekt indywidualny	Projekt grupowy	Udział w dyskusji	Referat	Praca pisemna (esej)	Egzamin ustny	Egzamin pisemny	Inne
W01								x					Z
W02								x					
W03								x					
U01							x						
U02							x						
K01							x	x					

Kryteria oceny	<p>Zaliczenie wykładu następuje po spełnieniu następujących kryteriów:</p> <p>a) wykazanie się co najmniej dostatecznym poziomem znajomości i rozumienia treści programowych przedmiotu, obejmujących wiedzę zawartą w literaturze podstawowej wskazanej w karcie przedmiotu, treści przekazywane podczas wykładów oraz wiedzę zdobytą w toku pracy własnej studenta,</p> <p>b) opanowanie – na poziomie co najmniej dostatecznym – umiejętności i kompetencji społecznych przewidzianych programem zajęć, kształtowanych zarówno w trakcie wykładów, jak i audytorium,</p> <p>c) wykazanie się zdolnością obserwowania, opisywania i analizowania zjawisk patologii społecznej występujących w otoczeniu społecznym, w szczególności tych, z którymi absolwent może mieć do czynienia w przyszłej praktyce zawodowej,</p> <p>d) umiejętność formułowania – na poziomie co najmniej dostatecznym – logicznych, spójnych i uzasadnionych sądów oraz wniosków dotyczących problematyki przedmiotu, opartych na analizie literatury przedmiotu, treści wykładowych oraz efektów pracy realizowanej w ramach audytorium.</p>
----------------	--

Uwagi	
-------	--

Treści merytoryczne (wykaz tematów)

Wykład:

□ **Patologia społeczna – ujęcie definicyjne, geneza i istota zjawiska**

Interdyscyplinarne rozumienie pojęcia patologii społecznej. Klasyczne i współczesne koncepcje teoretyczne. Kryteria dewiacji i normalności społecznej.

□ **Konteksty zjawisk patologii społecznej**

Prawne, psychologiczne, biologiczne, moralno-etyczne oraz społeczno-ekonomiczno-kulturowe uwarunkowania patologii społecznej. Wzajemne zależności czynników ryzyka i ochronnych.

□ **Zjawiska patologii społecznej w obrębie rodziny**

Rodzina jako środowisko ryzyka i ochrony. Dysfunkcje rodzinne, przemoc domowa, uzależnienia, zaniedbanie wychowawcze. Skutki dla rozwoju jednostki.

□ **Problematyka patologii społecznej z perspektywy jednostki**

Mechanizmy funkcjonowania jednostki w sytuacji doświadczania patologii społecznej. Stygmatyzacja, marginalizacja, wykluczenie społeczne.

□ **Patologie społeczne w społeczności i zbiorowości lokalnej**

Patologia społeczna w środowisku lokalnym. Rola instytucji i systemu wsparcia społecznego.

□ **Patologia społeczna w organizacjach i środowisku pracy**

Patologie organizacyjne: mobbing, dyskryminacja, nadużycia władzy, wypalenie zawodowe. Konsekwencje indywidualne i społeczne.

□ **Patologia społeczna w cyklu życia jednostki i grup społecznych**

Zróżnicowanie form patologii społecznej na kolejnych etapach życia. Międzypokoleniowy wymiar zjawisk patologicznych.

□ **Przeciwdziałanie patologii społecznej – ujęcie teoretyczne**

Modele i strategie profilaktyki, interwencji i readaptacji społecznej. Ramy prawne i etyczne działań.

Audytoryum:

1. Alkoholizm, narkomania, lekomania, dopalacze jako problemy współczesnego świata
2. Agresja oraz zachowania przestępcze dorosłych i nieletnich – uwarunkowania, przejawy i konsekwencje
3. Zaburzenia odżywiania, tanoreksja, bigoreksja i skaryfikacja
4. Uzależnienia od środków masowego przekazu
5. Przestępstwa seksualne wobec dzieci i kobiet
6. Prostytycja – rodzaje, uwarunkowania, skala zjawisk i skutki
7. Bezdomność jako problem społeczny
8. Przemoc w rodzinie
9. Stereotypy i uprzedzenia

Wykaz literatury podstawowej

- Augustynek Andrzej. (2015). Psychopatologia człowieka dorosłego. Wyd. <Difin> Warszawa
- Hołyst Brunon. (2013). Zagrożenia ładu społecznego tom I. Wyd. <PWN> Warszawa
- Hołyst Brunon. (2014). Zagrożenia ładu społecznego tom II. Wyd. <PWN> Warszawa
- Hołyst Brunon. (2016). Kryminologia. Wyd. <Wolters Kluwer> Warszawa
- Kozak Stanisław. (2007). Patologie wśród dzieci i młodzieży. Leczenie i profilaktyka. Wyd. <Difin> Warszawa
- Pospiszyl Irena. (2014). Patologie społeczne. Wyd. <PWN> Warszawa
- Siemaszko Andrzej. (1993). Granice tolerancji. O teoriach zachowań dewiacyjnych. Wyd. <PWN> Warszawa
- Urban Bronisław, Stanik Jan. (2008). Resocjalizacja. Teoria i praktyka resocjalizacyjna tom I. Wyd. <PWN> Warszawa
- Urban Bronisław, Stanik Jan. (2008). Resocjalizacja. Teoria i praktyka resocjalizacyjna tom II. Wyd. <PWN> Warszawa

Wykaz literatury uzupełniającej

Beisert Maria. (2004). Kazirodstwo. Rodzice w roli sprawców. Wyd. <Scholar> Warszawa
 Błachut Janina, Gaberle Andrzej, Krajewski Krzysztof. (2004). Kryminologia. Wyd. <Arche> Gdańsk
 Clarke Davide. (2005). Zachowania prospołeczne i antyspołeczne. Wyd. <GWP> Gdańsk
 Frysztański Krzysztof, Nóżka Marcjanna. (2011). Dzieci ulicy. Procesy marginalizacji i automarginalizacji nieletnich. Wyd. <UJ> Kraków
 Kozak Stanisław. (2007). Patologie wśród dzieci i młodzieży. Leczenie i profilaktyka. Wyd. <Difin> Warszawa
 Kowalczyk Małgorzata. (2010). Zabójcy i mordercy. Czynniki ryzyka i możliwości oddziaływań resocjalizacyjnych. Wyd. <Impuls> Kraków
 Margasiński Andrzej, Zajęcka Beata. (2000). Psychopatologia i psychoprofilaktyka. Wyd. <Impuls> Kraków
 Marzec-Holka Krystyna. (2004). Dzieciobójstwo, przestępstwo uprzywilejowane czy zbrodnia. Wyd. < Akademii Bydgoskiej> Bydgoszcz
 Marzec-Holka Krystyna. (2011). Przemoc seksualna wobec dziecka. Studium pedagogiczno-kryminologiczne. Wyd. <Impuls> Kraków
 Nowak Anna, Wysocka Ewa, (2001). Problemy i zagrożenia społeczne we współczesnym świecie. Wyd. <Naukowe Śląsk> Śląsk, Katowice
 Podgórecki Adam. (1976). Zagadnienia patologii społecznej. Wyd. <PWN> Warszawa
 Sitarczyk Małgorzata. (2005). Nieletni sprawcy zabójstw. Wyd. <UMCS> Lublin
 Szymanowski Teodor. (1991). Patologia społeczna. Wybrane problemy. Wyd. <WSPS> Warszawa
 Urban Bronisław. (2001). Dewiacje wśród młodzieży. Wyd. <UJ> Kraków

Bilans godzinowy zgodny z CNPS (Całkowity Nakład Pracy Studenta)

Ilość godzin w kontakcie z prowadzącymi	Wykład	15
	Audytoryum (ćwiczenia, laboratorium itd.)	15
	Pozostałe godziny kontaktu studenta z prowadzącym	5
Ilość godzin pracy studenta bez kontaktu z prowadzącymi	Lektura w ramach przygotowania do zajęć	5
	Przygotowanie krótkiej pracy pisemnej lub referatu po zapoznaniu się z niezbędną literaturą przedmiotu	-
	Przygotowanie prezentacji – projektu na podany przez wykładowcę temat (praca w grupie)	10
	Przygotowanie do egzaminu	10
Ogółem bilans czasu pracy		60
Ilość punktów ECTS w zależności od przyjętego przelicznika		2